

De heer **Kengen** schenkt aan 't Museum een levend Kameleon, eenige dagen geleden verzonden uit Kairoean bij Tunis. 't Diertje laat zijn mooien grijpstaart en zijn eigenaardige oogen rustig bekijken, evenals de tangvoeten.

De heer **v. Schaik** deelt nu 't volgende mede.

In vervolg op hetgeen door mij in de vergadering van 5 Juli jl. werd medegedeeld aangaande oude bescheiden en teekeningen in het archief van de „Section Technique du Génie” te Parijs, kan ik nog het volgende mededeelen:

De door mij aan den Minister van Oorlog aangevraagde vergunning om de betreffende stukken nader te bestudeeren en te copieeren, werd mij op 26 Juli jl. verleend, onder voorwaarde, dat alles ter plaatse moest geschieden. Voornamelijk dank zij de mij van de gemeente Maastricht verleende medewerking, was ik in de gelegenheid in October van deze vergunning gebruik te maken.

De stukken, welke ik aantrof waren vrijwel alle van militairen aard en in twee groepen verdeeld. De eene groep bevatte de zuiver militaire geschiedenis van Maastricht, van een Fransch standpunt gezien, tijdens de belegeringen van 1632, 1673, 1676, 1748 en 1794. Het waren plannen voor deze belegeringen en instructies aan verschillende le-

geraanvoerders gegeven; voorts zeer uitvoerige dagboeken gedurende de belegeringen door de Fransche bevelhebbers gemaakt, waarbij vele plattegronden en teekeningen. De tweede groep bevatte vele rapporten en teekeningen tijdens de bezetting door de militaire overheid ingediend.

Het geheel omvatte een paar honderd bescheiden en teekeningen, terwijl voorts de bibliotheek van de Section Technique du Génie een aantal boeken en atlanten bevat, waarin over Maastricht en omgeving velerlei te vinden is. Alle archiefstukken heb ik doorloopen en gecatalogiseerd; voorts heb ik van een aantal teekeningen en stukken copieën en fotografieën gemaakt. Bij dit laatste moest ik een willekeurige keuze doen. Ik heb mij beperkt tot overname van die stukken of gedeelten, welke speciaal betrekking hebben op den St. Pietersberg en de onderaardsche gangen en van een aantal stukken van typisch historische beteekenis.

Over een en ander zal ik binnenkort een uitvoerig rapport aan het Gemeentebestuur uitbrengen.

Eenige foto's en een tweetal teekeningen mogen thans een indruk geven van enkele door mij aangetroffen stukken.

Niets meer aan de orde zijnde, sloot de Voorzitter de vergadering.

Zum frommen Andenken

an den hochwürdigen

P. Heinr. Dettmer S.J.

Geb. 14. Januar 1873 zu Wöhle in Hannover,
gest. 4. November 1933 im Kloster zu Aalbeek
in Holländisch-Limburg.

Der Verstorbene trat nach seinem Abitur (Hildesheim) am 30. Sept. 1894 zu Blyenbeek ins Noviziat der Gesellschaft Jesu. Nach längeren Studien in Exaten und Valkenburg wirkte er seit 1900 als Erzieher und Lehrer in ausländischen Kollegien, zuerst in Nord-amerika, dann in Belgien. Priester seit 30. Juli 1907, konnte er nur wenige Jahre mit voller Kraft in Unterricht (Feldkirch) und Seelsorge (Waldbreitbach) tätig sein. 1915 kam er, gänzlich geschwächt und das Gehör mehr und mehr verlierend nach Aalbeek, das er nur vorübergehend (1921—25) mit dem Kloster der Schwestern vom armen Kinde Jesus zu Slagharen vertauschte. Ein eifriger Beter, fest vertrauend auf die Fürbitte der verklärten Diener Gottes, bestürmte er unaufhörlich den Himmel um Wiedergenesung und unterzog sich zu demselben Zweck harten und ungewöhnlichen Kuren, leider ohne Erfolg. Um die ihm verliehenen Talente einigermaßen fruchtbar zu machen, trieb er entomologische Studien und brachte es in seinem Spezialgebiete zu wohlverdientem wissenschaftlichen Ansehen. Eine Lungenentzündung bereitete seinem Dulderleben ein unerwartet rasches Ende. Mit voller Ergebung sah er dem Tode entgegen; denn „esse cum Christo, multo magis melius“ (Phil. 1, 23)

Aldus luidt 't „Bidprentje” van Pater Dettmer. Op den grauwen, miezerigen morgen van Dinsdag 7 November l.l. hebben we zijn stoffelijk overschot mée ter laatste rustplaats gebracht naar 't zoo vredig gelegen kerkhof van 't St. Ignatiuscollege der Paters Jezuiten in Valkenburg.

Daar rust 't nu naast en tusschen dat van zoo vele zijner collega's, die, vóór en mèt hem, dienaars waren van geloof en wetenschap en Dettmer bereids naar 'n beter leven voorgingen.

„De Mortuis nil nisi bene” — „Over de dooden niets dan goed”.....

Deze stille overeenkomst tusschen de levenden, als ze 't hebben over de afgestorvenen, maakt wel 'ns 't gevaar niet denkbeeldig, dat de kwaliteiten van 'n doode mooier worden voorgesteld dan ze bij zijn leven waren.

Den opsteller van Pater Dettmer's bidprentje kan dit verwijt niet treffen.

Hij heeft den overledene geschetst zooals hij inderdaad was.

Man van idealen!.....

Dettmer meende z'n ideaal te vinden in de Jezuïetenorde. Dies klopte hij voor opname bij haar aan.

Man van plichtsbeseft!.....

De heusch niet gemakkelijk te onderhouden regelen zijner orde leefde hij stipt na.

Man van eruditie!.....

Z'n Overheid verkoos hem om anderen te leiden, te onderwijzen.

Man van gelatenheid!.....

Toen hem, op nog vrij jongen leeftijd, stok-doofheid trof, nam hij gelaten dat kruis op, maar toonde zich nu meer dan ooit:

Man ook van wilskracht!.....

Voor onderwijs en zielezorg verder ongeschikt wilde hij toch zijn leven niet doelloos slijten.

Hij wierp zich op de studie der Galwesp en. En met succes.

Op dit gebied heeft hij zich weten op te werken tot 'n coryphée, 'n Cynipidenkenner en beschrijver van internationale vermaardheid.

Dat blijkt uit zijne relaties met vakgenooten in dit zoo heel speciaal onderwerp.

Hij was de vraagbaak in en buiten Europa van al, wie voor deze eigenaardige Hymenopterenfamilie interesse had.

Wist met microscoop en teekenstift en beschrijverspen om te gaan als geen andere, waar 't gold de voorwerpen zijner lievelingsstudie in beeld te brengen.

En dan z'n verzamelingen!.....

't Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is de gelukkige bezitter van 'n gedeelte zijner collectie.

Persoonlijk heeft Pater Dettmer ze, ettelijke jaren geleden, in ons Museum geordend en ondergebracht.

Met voedselplanten, gallen, imago's geeft deze verzameling 'n vrijwel volledig beeld van aantal en leefwijze onzer tot nog toe bekende Cynipiden in Nederland.

En toch geven nòch z'n publicatie's, nòch z'n verzamelingen 'n afgerond beeld van Dettmer's uitgebreide kennis.

Hij was nog altijd in de periode van materiaalverzamelen en gestadige bestudeering; werd in 't publiceeren niet weinig gehandicapt door de vele leemten en onjuistheden van vroegere schrijvers; hoopte mettertijd zoo veel doenlijk alles te herzien en veel op te helderen.

In 1931 maakte hij 'n studiereis naar Berlijn.

Wat kon hij enthousiast praten over „de minstens één miljoen"! groote Cynipiden-collectie, welke hij in 't Natuurhist. Museum aldaar, een maand lang, had mogen bezichtigen.....

Bij tijd en leven, zeide hij, zou hij op 't verzoek

der Museum-directie, om deze verzameling te reviseren en te rangschikken, ingaan.

't Heeft niet mogen zijn.....

Menschelijkerwijze gesproken is Pater Dettmer te vroeg aan z'n wetenschap ontruikt, zou hij bij langer leven z'n rijke kennis pas ècht vruchtbaar hebben gemaakt.

Alèvel: 't heeft niet willen zijn en *Hij ruste in vrede!*

JOS. CREMERS.

LIJST VAN PUBLICATIE'S VAN PATER H. DETTMER S. J.

opgenomen in de „Zoological Record”.

Dettmer, H.: *Neue Cynipiden aus den Niederlanden* (I), Natuurhistorisch Maandblad, 13 jrg. 1924, pp. 126—127.

Dettmer, H.: *Neue Cynipiden aus den Niederlanden* (II), Natuurhistorisch Maandblad, 13 jrg. 1924, pp. 146—148.

Dettmer, H.: *Neue Cynipiden aus den Niederlanden*, Natuurhistorisch Maandblad, 14 jrg. 1925, pp. 122—125, 148—150.

Dettmer, H.: *Neue Cynipiden aus den Niederlanden*, Zool. Anzeiger, Leipzig 66, 1926, pp. 82—91.

Dettmer, H.: *Ganaspis carvalhoi n.sp. um novo parasita da mosca das frutas*. Bolet. Biol. S. Paulo, 1929, p. 70—74, 2 fig.

Dettmer, H.: *Beschreibung von fünf neuen Cynipidenarten, worunter eine neue Gattung*. Brotéria Ser. Zool. Lisboa 26, 1930, pp. 54—68, 3 fig.

Dettmer, H.: *Beschreibung einiger Südamerikanischen Arten der Gattung Xyalophora Kieffer*. Brotéria, Lisboa Ci. nat. 1, 1932, pp. 120—143, 33 fig.

Dettmer, H.: *Die bislang bekannten europäischen Arten der Gattung Callirhytis Förster. Eine Untersuchung*. Brotéria Ser. ci. na. II (1933) p. 5—33.

REGENERATIE IN DE INTERNODIEN VAN EENIGE HOUTGEWASSEN

MIT EINER DEUTSCHEN ZUSAMMENFASSUNG

door C. M. van Eggermont.

DEEL II.

Sparmania africana.

Deze Tiliaceae is een zeer dankbaar object voor het onderzoek der regeneratie. Op den reeds meer genoemden datum werd ook hier een bastring weggenomen en nadat dit geschied was, werd na enkele uren op de benedenzijde van het phloëem een laagje vocht waargenomen. De hoeveelheid nam snel toe en ten slotte stond dit vocht bolvormig, waarna het uit elkaar vloeide. Het voelde zeer slijmerig aan en trad zeer snel te voorschijn.

De geringde planten stonden in potten in de plantenkas en zij werden na inzet der proef extra verzorgd.

18 dagen waren er verlopen, toen aan de bovenzijde der ringwond een kleine callusring zicht-